

Spis treści

Przedmowa	5
1. Rozwój poglądów na depresję jako chorobę	11
2. Klasyfikacja, nozografia i etiologia depresji	18
Klasyfikacja depresji	18
Konceptje unitarystyczne	18
Klasyfikacje nozologiczne	19
Klasyfikacje oparte na kryteriach symptomatologii depresji	24
Klasyfikacja chorób (psychoz) afektywnych typu endogenego	25
Uwagi w sprawie nazewnictwa chorób afektywnych	30
Wybrane zagadnienia etiologii depresji	31
Konceptje psychoanalityczne	31
Deprywacja potrzeb emocjonalnych w dzieciństwie i depresje w wieku dojrzałym	32
Aktualne straty jako przyczyna depresji	34
Konceptje wywodzące się z teorii uczenia i behawioryzmu	35
Konceptje „endogennych przyczyn” i „endogenego podłoża” depresji	36
Cechy osobowości i depresje endogenne	37
3. Epidemiologia depresji	44
Uwagi w sprawie metodologii badań	44
Rozpowszechnienie depresji	46
Płeć, wiek i częstość występowania depresji	48
Depresje i czynniki środowiskowe	51
Rozpowszechnienie depresji w Polsce	52
4. Patogeneza depresji (zagadnienia biologii chorób afektywnych)	56
Wstęp	56
Podstawy anatomiczne i neurofizjologiczne regulacji emocji i nastroju	57
Wybrane zagadnienia dotyczące przemiany i dystrybucji substancji przekąźnikowych w ośrodkowym układzie nerwowym	61
Katecholaminy	61
Indoloaminy	65
Acetylocholina	67
Inne substancje przekąźnikowe i związki wpływające na przewodzenie na poziomie synapsy	67
Zaburzenia przemiany i dystrybucji substancji przekąźnikowych w depresjach endogennych	69
Mechanizmy adrenergiczne	69
Mechanizmy serotonergiczne	75
Mechanizmy cholinergiczne	79
Endogenny zespół depresyjny przejawem zaburzeń mechanizmów katecholaminergicznych, serotonergicznych i cholinergicznych	81
Zaburzenia hormonalne i ich znaczenie w patogenezie endogennych zespołów depresyjnych	85
Oś międzymózgowie—przysadka—nadnercza	86

8 Spis treści

Zaburzenia funkcji tarczycy	87
Hormony płciowe	89
Inne przejawy ośrodkowej dysregulacji układu hormonalnego	90
Przemiana wodno-mineralna	91
Inne zaburzenia metaboliczne w depresjach	94
Zmiany w przemianie węglowodanowej	94
Przemiana tłuszczowa	95
Badania neurofizjologiczne	95
Badania elektroencefalograficzne	96
Badania potencjałów wywołanych	97
Badania nad obrazem EEG snu — I. Gawrońska	101
Badania elektromiograficzne	101
Układ wegetatywny w depresjach endogennych	116
5. Czynniki dziedziczno-konstytucjonalne w patogenezie chorób afektywnych	116
Rola czynników genetycznych w chorobach afektywnych	116
Znaczenie czynników dziedzicznych w psychozie schizoafektywnej	124
Badania cytogenetyczne w chorobach afektywnych	129
Budowa ciała a zachorowalność na choroby afektywne	129
Grupy krwi układu AB0 i choroby afektywne	131
6. Psychopatologia endogennego zespołu depresyjnego	135
Podstawowe cechy kliniczne depresji endogennej w świetle danych z piśmiennictwa	139
Pierwotne cechy endogennego zespołu depresyjnego	140
Obniżenie podstawowego nastroju (depresja jako objaw)	141
Obniżenie napędu psychoruchowego (zahamowanie)	141
Zaburzenia ośrodkowej regulacji rytmów biologicznych, funkcji układu wegetatywnego oraz przemiany materii	145
Lęk w depresji endogennej	151
Wtórne następstwa psychologiczne, psychopatologiczne i behawioralne pierwotnych cech depresji	152
Częściej spotykane obrazy kliniczne (zespoły depresyjne)	156
Depresja prosta (depresja typowa, melancholia)	157
Depresja lękowa (depresja agitowana, zespół depresyjno-lękowy)	157
Depresja urojeniowa (depresja z urojeniami, zespół depresyjno-urojeniowy)	157
Depresja zahamowana (depresja z zahamowaniem, osłupienie depresyjne)	158
Depresja hipochondryczna (zespół depresyjno-hipochondryczny)	158
Depresja depersonalizacyjna (zespół depresyjno-depersonalizacyjny, depresja anestetyczna)	158
Depresja anankastyczna depresja z natręctwami, zespół depresyjno-anankastyczny)	159
Zespół depresyjno-maniakalny	159
Zespoły depresji poronnej (subdepresja)	159
Skale psychopatologiczne służące do pomiaru zespołu depresyjnego i lęku	159
7. Lęk — wybrane zagadnienia kliniki i etiopatogenezy	164
Lęk — zakres pojęcia	164
Obraz kliniczny lęku	166
Patogeneza i terapia lęku	167
8. Choroby afektywne — wybrane zagadnienia kliniczne	174
Przebieg i zejście chorób afektywnych	174
Przebieg i zejście psychozy maniakalno-depresyjnej wg definicji Kraepelina	174
Przebieg choroby afektywnej jednobiegunowej i dwubiegunowej	175

Zejsście chorób afektywnych, wpływ choroby na adaptację do warunków środowiskowych	181
Aspekty psychosomatyczne depresji endogennych	185
Czynniki egzogenne i przebieg chorób afektywnych	190
Rola czynników psychogennych w występowaniu chorób afektywnych	193
Depresje maskowane	194
Zakres pojęcia, problemy terminologii	194
Obraz kliniczny depresji maskowanych	195
Częstość występowania depresji maskowanych, ich przebieg, terapia	199
Depresje okresu inwolucji	201
Depresje w schizofrenii	204
9. Depresje psychogenne	212
Uwagi ogólne	212
Depresja reaktywna	213
Kryteria diagnostyczne, zakres pojęcia	213
Przyczyny depresji reaktywnych	213
Obraz kliniczny depresji reaktywnych	214
Depresja nerwicowa	216
Wybrane (szczególne) postacie depresji psychogennych	218
Depresja egzystencjalna	219
Depresja z wyczerpania	219
Depresje w reakcji żałoby	220
Depresja z alienacji	221
Depresja z odciążenia, depresja szczytu	221
Depresja z przewodniczki	221
Dystymia	222
10. Depresje u dzieci i młodzieży — E. Pużyńska	224
Częstość występowania depresji u dzieci	224
Obraz kliniczny depresji u dzieci	224
Kryteria diagnostyczne	224
Przyczyny depresji u dzieci	228
Adolescencja	230
Choroby afektywne u dzieci	231
11. Depresje okresu starzenia się i starości	235
Uwagi ogólne	235
Obraz kliniczny depresji	235
Przyczyny depresji wieku przedstarczego i starczego	237
12. Depresje i samobójstwa	240
Wstęp	240
Podstawowe dane epidemiologiczne (zwięzła charakterystyka demograficzno-socjologiczna zjawiska samobójstw)	241
Częstość zaburzeń psychicznych wśród osób popełniających samobójstwo	244
Częstość samobójstw w depresjach	244
Czynniki ryzyka samobójstwa w depresjach	251
13. Terapia depresji	259
Uwagi ogólne w sprawie zasad leczenia depresji	259
Terapia biologiczna depresji	261
Trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne (TLPD)	261
Kojarzenie TLPD i innych leków oraz metod leczniczych	269
Nowe leki trójpierścieniowe, czteropierścieniowe oraz leki przeciwdepresyjne o innej strukturze	272

10 Spis treści

Neuroleptyki w terapii depresji	272
Leki anksjolityczne	272
Inhibitory monoaminooksydazy (IMAO)	273
Sole litu w terapii depresji	276
Inne metody terapii depresji	277
Leczenie drgawkowe (sejsmoterapia)	278
Zapobieganie nawrotom chorób afektywnych	280
Uwagi ogólne	280
Sole litu w zapobieganiu nawrotom chorób afektywnych	281
Trójpierścieniowe leki przeciwdepresyjne w profilaktyce	285
Inne metody profilaktyki	286
Psychoterapia — E. Habrat	286
Uwagi ogólne	286
Relacje terapeuta — pacjent	287
Zadania psychoterapii w depresji	289
Model psychoterapii „racjonalnej” i „behawioralnej”	290
Psychoterapia grupowa	292
Inne formy oddziaływań	294
Skorowidz	